

Автор: Йордан Аврамов

Рубрика: Библиотеките и обществото

Публикувана: бр. 1, февруари 2014

Един голям френски историк ни казва, че читателите са номади, които намират подслон в дадена книга като в нова сграда, но не се задържат в нея за дълго, а след кратко пребиваване се втурват към друга и след това към следващата, и след това – към друга, повтаряйки това отново и отново. За разлика от тях писателите са домоседи, които трайно се установяват на едно място и правят от него свой дом като го изграждат тухла по тухла и камък по камък. Ако трябва да надградим тази метафора, то тогава библиотеките ще са градове, където библиотекарите се едновременно пазители на портите, екскурзоводи, организатори на движението, домашни духове и може би даже брокери на недвижими имоти. Нещо повече, в глобалните библиотеки на нашето време те трябва да са и много други неща – например водачи на номадските кервани от град на град по новите дигитални магистрали, които ги свързват, или пък строители на модерни предградия в техните собствени градове, където номадите отсядат комфортно в дигитални реплики на старите къщи преди да преминат стените, зад които започва да се усеща аромат на хартия и мастило.

Моята професия е такава, че аз нямам проблеми с амалгамата от тази нова и стара архитектура на текстовете. Като учен използвам в своята работа постоянно, а често и едновременно, и ръкописи, и печатни книги (стари и нови), и електронни бази данни от всякакъв вид. Когато посещавам библиотеките аз се опирам на библиотекарите да ми помогнат да намеря брашното, от което да замеся моя хляб и очаквам те да могат да го вземат от всеки склад на тяхно разположение. Знам, че много е казано и изписано за сблъсъка на традиционните и новите носители на информацията, за информационния потоп, за „деформациите“ в четенето, които новите електронни носители предизвиквали, и за много други такива неща. Но аз съм историк и знам също, че такива вълнения е имало в годините и вековете назад, и то неведнъж. Четящите хора в миналото също са страдали от информационно пресищане (попитайте например древнокитайските студенти, които е трябвало да изучават хиляди текстове при подготовката на техните прочути административни изпити), предишните справочни издания (например големите латински енциклопедии на ранномодерното европейско време) са били критикувани за недостатъци, които сега откриваме в Уикипедия и още много такива подобни проблеми са тормозели грамотните ни предци. Но колкото и големи да са им изглеждали тези тревоги, те никога не са били пагубни и са се разрешавали с времето, понякога по бърз и поучителен начин. Например в зората на европейското книгопечатане един учен човек, абатът Йоханес Тритемиус, е вложил много енергия да пише яростни филипики срещу новопоявилата се печатна преса и да изтъква предимствата на ръкописите в сравнение с нея. Иронията при него е, че той самият използвал същата тази преса, за да разпространява критичните си текстове, защото осъзнавал, че така посланието му ще достигне по-бързо до повече потребители. Този случай е микрокосмос на онова, което е станало в по-широк мащаб в онази епоха:

откритието на Гутенберг не „изяжда“ ръкописите, а напротив – успява да ги разпространи нашироко и така да се превърне в една от основните движещи сили на модерната европейска цивилизация. В наше време ние имаме основания да считаме, че този сценарий, макар и по различен начин, ще се повтори в същината си и че наистина „мишката няма да изяде книжката“, а компютрите и новите мрежи за комуникация ще проближат текстовете до нас повече от всякога и така отново ще променят света около нас. Това, разбира се, вече се случва на много места, включително и в моята област, в която старите книги са много стари и ценни, а новите електронни библиотеки са най-иновативни, и това вече направи професионалния живот на моята колегия много по-динамичен и интересен, отколкото беше преди, да кажем, десетина години. Ето защо съм много впечатлен от работата на Програмата „Глоб@лни библиотеки – България“ и от усилието да се изгради подобна среда и за широката публика в нашата страна; нещо, което вероятно е много трудна задача, работата по която със сигурност трябва да бъде продължена...

**Цялата статия можете да прочете,
ако се абонирате за печатното или електронното издание на [списание ББИА](#)
[онлайн](#)** !□